

Ph.d.-titel:

Mærk cirkus. En undersøgelse af kunstnerisk orienterede forskningsmetoder til belysning af nycirkus
artistelevs kropslige læreprocesser.

Stine Klein Degerbøl - stinedegerbøl@gmail.dk - tlf.: 26 19 83 43

Ph.d. fra Københavns Universitet, Institut for Idræt og Ernæring - Adjunkt på Psykomotorikuddannelsen, UCC

Til Ph.d. cup 2018

”Mærk cirkus. En undersøgelse af kunstnerisk orienterede forskningsmetoder til belysning af nycirkus artistelevs kropslige læreprocesser”

Ph.d.-afhandlingen sætter fokus på udvikling og anvendelse af kunstnerisk orienterede forskningsmetoder med udgangspunkt i nycirkus artistelevs praksis og kropslige læreprocesser. Konklusionen er, at en narrativ og kropslig-kunstnerisk metodologi åbner rige muligheder for at undersøge og formidle kropslige læreprocesser, og at den vil kunne benyttes til undersøgelse af også andre kropslige praksisser så som dans og idræt, samt evt. også håndværksfag og professionsuddannelser.

Mange unge kæmper med at finde fodfæste og at føle sig gode nok. Samtidig er målsætningen om at 90% af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse i gang med at blive eksekveret. Nogle unge har let ved at gå i skole og lære, andre finder det knapt så let. Mit blik faldt på den gruppe unge, der går på cirkusskole. Denne gruppe er for størstedelen skoletrætte. De træner benhårdt hver dag fra 9-16 og det viser sig at de blomstrer op – fysisk, kreativt og emotionelt. De lærer noget meget konkret kropsligt, og samtidig synes der at finde en merlæring sted. Teoretisk var afsættet, at kropslige læreprocesser på et kropsfænomenologisk grundlag giver de unge en forankring, der styrker dem i deres generelle ungdomsliv.

Det er vigtigt at skabe indsigt i kropslige læreprocesser, for at forstå kropslig opmærksomhed som en ressource og som supplement til kognition og rationalitet. Og for at skabe en sådan indsigt kan den udviklede metodologi drages i anvendelse. En narrativ og kropslig-kunstnerisk metodologi med fokus på levede erfaringer giver mulighed for at skabe indsigt i kropslige læreprocesser, hvilket kan være med til at teoriudvikle begrebet og samtidig pege ind i praksis.

For at forstå elevernes kropslige læreprocesser viste det sig nødvendigt at udvikle nye forskningsmetoder, og derfor er undersøgelsens forskningsspørgsmål: Hvordan kan kunstnerisk orienterede forskningsmetoder udvikles med det formål at skabe indsigt i nycirkus artistelevs kropslige læreprocesser?

Min nysgerrighed efter at forstå og belyse kropslige læreprocesser var igangsættende for udviklingen af en metodologi. Samtidig, en forårsdag i Paris faldt jeg over en bog om 'opfinderen af trapez', Jules Leotard, i denne bog er et digt, som lyder:

Off again. –Oh, what a sight! Few could jump so great a height.
Still more strange, I do declare, he's turning over in the air!
There he goes, - head over heels!
Don't you wonder how he feels?

(Dean og Son 1862 In.: Lartique 2009, 85)

Netop formuleringen "Don't you wonder how he feels?" favnede meget præcist dét jeg var på vej efter. Spørgsmålet blev anvisende for igangsættelse af en afsøgning og afprøvning af hvordan det er muligt at skabe viden om nycirkus, kropslighed og læring.

Det empiriske arbejde har et kvalitativt afsæt og fandt sted henover et skoleår fra august til juli kl. 9-16 i tre perioder af ca. to ugers varighed. Seks nycirkus artistelever indgik i undersøgelsen. De hovedansvarlige undervisere bidrog med anbefalinger til, hvem der kunne indgå som deltagende ud fra en afvejning af deres gennemførelseschancer og med blik for en vis spredning af elevtyper. I designet indgår tre interview med hver elev med en varighed på 46-72 min. foruden ca. 15 timers videografisk materiale.

Det har vist sig, at der i krydsfeltet mellem kunstnerisk orienterede forskningsmetoder, nycirkus og kropslige læreprocesser tilsyneladende ikke tidligere har fundet forskning sted.

Intentionen var at finde måder at komme tæt på de kropslige oplevelser for derigennem at blive klogere på kropslige læreprocesser. Blikket blev rettet mod kunstneriske forskningsmetoder for at matche op imod den kunstneriske praksis de unge begik sig i. Kunstneriske forskningsmetoder har været anvendt i et hav af kontekster, men overraskende nok ikke i relation til nycirkus. Nycirkus har været undersøgt fra mange forskellige faglige perspektiver, men fokus på den udøvende (elev og/eller artist) er sparsom. Samtidig er forskning i kropslige læreprocesser ikke i deres udgangspunkt orienteret mod kunstneriske forskningsmetoder.

Med inspiration fra genstandsfelt, fænomen og kontekst afsøgte og afprøvede jeg en sanselig, en visuel, en narrativ og en audiovisuel tilgang, der tilsammen mundede ud i formulering af en narrativ og kropslig-kunstnerisk metodologi. Metodologien er gennemgående i den fulde forskningsproces: Både i mødet med eleverne samt i bearbejdning, analyse og formidlingen. Hertil er desuden udviklet to analytiske modeller, der ligeledes knytter op til den formulerede narrative og kropsligt-kunstneriske metodologi.

Ph.d.en og dens resultater ligger i forlængelse af og ønsker at bidrage til pædagogisk orienteret Arts-Based Research samt fænomenologisk orienteret forskning i kropslige læreprocesser og humanistisk-samfundsvidenskabelig forskning i cirkus.

Følgelig kommer en begrebsdefinition af kropslige læreprocesser, fordi det er vigtigt at forstå begrebets kompleksitet for at forstå, hvorfor det er nødvendigt at skabe en tilgang til undersøgelse af dette, som ikke bare lige lader sig favne. Med afsæt i fænomenologisk orienteret forskning i kropslige læreprocesser, har jeg valgt at definere kropslige læreprocesser som den udvikling, der igangsættes og næres i og gennem bevægelse, når der gives eller opstår plads til at opleve og forstå sanselighedens nuancer, hvilket kan have betydning for vedkommendes evne til at mærke sig selv og dermed indgå styrket i relation til/i mødet med andre. Begrebet angiver, at kropslighed og læring er tæt forbundne, også når det drejer sig om at lære andet/mere end et bevægelsesrepertoire. Begrebet tilkendegiver en forestilling om viden som holistisk begreb, det vil sige, at vi kan lære ved at være lydhør overfor vores sanselighed og vores kropslige fornemmelser, udover det vi kan lære kognitivt, rationelt.

En af de afsøgninger og afprøvninger, som ligger til grund for den formulerede metodologi udgør nedenfor et eksempel på netop en narrativ og kropslig-kunstnerisk ansporing. Fortællingen er medtaget for at illustrere det mulige potentiale der ligger i anvendelsen af metodologien. En af de deltagende nycirkus

artistelever, linedanseren Moa, indvilgede i at omskrive udvalgte dele af sine interviews som prosa for at skabe en fortælling, der kommer tæt på de kropslige læreprocesser (her i uddrag):

THERE IS SOMETHING ABOUT THE EMBODIED SENSATIONS. THE FOCUS ON HOW IT FEELS. TO EVOKE THE STRUCTURE OF THE ROPE BETWEEN THE HANDS. THE PRESSURE ON THE FEET. THE SWAYING SENSATION OF PUSHING THROUGH THE SURFACE WHEN YOU WALK. EVERYTHING THAT INTENSIFIES. THE BRUISES THAT TELL YOU WHERE THE ROPE OR THE FLOOR HAS BEEN, THE CALLUSES IN THE SKIN. A PHYSICAL SPELL CHECK, A RIGHT OR WRONG PLACEMENT, TOO MUCH OR TOO LITTLE. AS IF THE BODY IS COLLECTING IMPRESSIONS AND, WITH ENOUGH REPETITIONS, WILL SAVE IT IN A MUSCULAR GUT FEELING.

THIS IS THE SPACE BETWEEN THE SPINE AND THE RIBS WHERE THE ROPE FITS. THIS IS THE PRESSURE THAT WILL TAKE ME FORWARDS WITHOUT ANY LOSS OF BALANCE. THIS IS THE EXACT ANGLE I WANT TO WORK IN. NOT DEEPER, NOR SHALLOWER. A SHORTCUT TO KNOWING, PAST THE BRAIN.

THERE IS SOMETHING ABOUT THE LIMIT OF PAIN. THERE IS SOMETHING ABOUT THE EXHAUSTION AND EXISTING IN THE ONLY TIME OF IMPORTANCE.

THE WEIGHT OF THE MUSCLES. THE SKIN AGAINST THE FLOOR. COMING CLOSER TO SOMEONE ELSE'S NERVOUS SYSTEM. THAT IS HOW IT FEELS. STANDING BESIDE EACH OTHER, WITH THE MUSIC MEANDERING IN BETWEEN US. AS IF YOU CAN MANAGE, OR FAIL TO MANAGE, TO PLUG IN TO THE OTHER PERSONS RHYTHM AND PATTERN. NOW AND THEN. THE SMELL OF SOMEONE ELSE'S SWEAT ON YOUR OWN BODY. THE DIFFERENCE IN TENSION. THE FEELING OF THE BODY WHEN IT WEIGHS A TON. THE SENSATION OF IT LETTING GO, IN COLLAPSE OR PERFECT ADHERENCE. THE ELASTICITY OF RESISTANCE. AND THEN AGAIN. THE RIGHT MUSCLES IN THE RIGHT PLACE IN RELATION TO THE OTHER BODY. THE MUSIC. THE BEAT TO LEAN UP AGAINST.

THERE IS CALMNESS IN TOTAL EXHAUSTION. A POINT OF NEUTRAL GROUND, AN INCAPABILITY TO JUDGE AND ANALYSE. A SLEEPING LONGING FOR A BREAK, A RESIGNATION IN THE ACTION OF CONTINUATION. I AM HERE. I WILL STAY HERE. AND OUTSIDE OF THIS ROOM EVERYTHING HAS CEASED TO EXIST. THE COMFORT IN THAT. TOO TIRED FOR CONSIDERATION. TOO TIRED TO EVALUATE. TOO TIRED TO HESITATE HALF-WAY. THE PHYSICAL UNDERSTANDING. THE CORPORAL SOFTNESS WHEN YOU CAN NO LONGER KEEP ANY FORM OF TENSION.

THE NERVOUS SYSTEM'S SLOW AWAKENING. THE MECHANICS OF THE SKELETON. HOW THE WEIGHT OF THE LEGS IS A MATTER OF TIMING, AND A HAND BETWEEN THE SHOULDER BLADES IS A HAND BETWEEN THE SHOULDER BLADES FULL OF DETAILS. SIX POINTS OF TOUCHING, A CLEARER INSTRUCTION THAN ANY VERBAL DESCRIPTION. THE LOGIC. HOW THE BODY EXPANDS FROM THE INSIDE, THE SUBTLE CLARIFICATION OF INFORMATION FROM EVERY MUSCLE. TO GROW. TO BECOME CLEARER AND BIGGER WITH THE INCREASING SPACE IN THE JOINTS.

I fortællingen fremtræder nogle af de kropslige fornemmelser nycirkus artisteleven oplever, og den besvarer altså til dels spørgsmålet: "Don't you wonder how he feels?" Det er relevant at gå ind i en hvordan det føles, fordi en opmærksomhed på vores kropslige forankring kan udgøre en væsentlig ressource i et hverdags- og skole-/arbejdsliv, der ellers synes særligt at favorisere og prioritere kognition, rationalitet og effektivitet.

Konklusionen er, at en narrativ og kropslig-kunstnerisk metodologi åbner op for en mangfoldighed af muligheder for at undersøge kropslige læreprocesser, samt at formidle dem som skrevne og audiovisuelle fortællinger. De udviklede forskningsmetoder synes velegnede til at skabe indsigt i kropslige læreprocesser blandt denne gruppe, der har valgt en kropslig-kunstnerisk uddannelse. Den udviklede metodologi kan

Ph.d.-titel:

Mærk cirkus. En undersøgelse af kunstnerisk orienterede forskningsmetoder til belysning af nycirkus
artistelevs kropslige læreprocesser.

Stine Klein Degerbøl - stinedegerbøl@gmail.dk - tlf.: 26 19 83 43

Ph.d. fra Københavns Universitet, Institut for Idræt og Ernæring - Adjunkt på Psykomotorikuddannelsen, UCC

yderligere tænkes at kunne anvendes til undersøgelse også af/i andre praksisser og kontekster, hvor kroppen er central. Metodologien kan således understøtte undersøgelser af kropslige praksisser og kropslige erfaringer for at skabe indsigt i disse, og dermed betone vigtigheden af at inkludere et kropsligt perspektiv i blandt andet læringsituationer men også i hverdagsliv for børn, unge, voksne og ældre.

Se evt.:

Ph.d.-afhandlingen: http://nxs.ku.dk/arrangementer/2017/phd_stine-degerbol/Stine-Degerbol_phd-web.pdf

Ph.d.-forsvar: <https://prezi.com/dksjx5893gjl/phd-forsvar-3-marts-2017/>